

Odůvodnění

I. Obecná část

A. Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace

1. Důvod předložení a cíle

1.1. Název

Návrh nařízení vlády, kterým se mění nařízení vlády č. 201/2010 Sb., o způsobu evidence úrazů, hlášení a zasílání záznamu o úrazu.

1.2. Definice problému

Hlavním smyslem nařízení vlády č. 201/2010 Sb., o způsobu evidence úrazů, hlášení a zasílání záznamu o úrazu (dále jen „nařízení vlády“), bylo zavést způsob evidování pracovních úrazů a zabezpečit toky informací o pracovních úrazech subjektům, které je dále využívají. Důležitým aspektem je skutečnost, že tento systém umožňuje pracovní úrazovost sledovat statisticky a získané informace využívat jednak vnitrostátně, jednak plnit informační povinnost ve vztahu k EUROSTATU či k Mezinárodnímu úřadu práce. Nelze opomenout ani fakt, že takto získané údaje mohou sehrát důležitou roli při zajišťování prevence pracovní úrazovosti.

Tři roky uplatňování nařízení vlády ukázaly na jeho některé nedostatky.

- Pokud například úraz zaměstnance způsobil pracovní neschopnost kratší než 3 kalendářní dny, je jediným dokladem o něm pouze zápis do knihy úrazů. V tomto zápisu však chybí některé údaje, které by umožnily jej využít například v případě soudního sporu mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem.
- Nařízení vlády stanoví, že ohlášení pracovního úrazu musí zaměstnavatel provést, resp. záznam o úrazu zaslat, radě subjektů. V některých případech však praxe ukázala, že některé tyto úkony zaměstnavatelů jsou nadbytečné a administrativně zatěžující.
- Zejména ve vztahu k pojišťovnám, u nichž je zaměstnavatel pojištěn pro případ své odpovědnosti za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání, mu nařízení vlády ukládá zasílat záznam o úrazu v době, kdy jej pojišťovna nepotřebuje a tatáž povinnost mu v rámci součinnosti podle § 8 písm. c) vyhlášky č. 125/1993 Sb., kterou se stanoví podmínky a sazby zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání, ve znění pozdějších předpisů, vzniká znovu v souvislosti s likvidací pojistné události pojišťovnou.
- Záznam o úrazu – hlášení změn byl zaveden jako nový institut v systému statistického sledování pracovní úrazovosti. Jeho smyslem je zpřesnit údaje v případech, že je z časových

důvodů, daných lhůtou pro odeslání záznamů o úrazu, nebylo možno dostatečně podchytit. Praxe však ukázala, že záznam o úrazu – hlášení změn nebyl zaměstnavateli zcela pochopen a ve fungování tohoto dokumentu se projeví nedostatky.

- Připojené formuláře záznamu o úrazu a záznamu o úrazu – hlášení změn, vyvolávají některé nejasnosti, záznam o úrazu obsahuje odkaz na již neplatný číselník klasifikace zaměstnání, formuláře neumožňují orgánům inspekce práce přímý kontakt s úrazem postiženým zaměstnancem atd.

1.3. Popis existujícího právního stavu

Nařízení vlády bylo vydáno s cílem evidovat, statisticky podchytit a k prevenci využívat údaje o pracovních úrazech. Tato právní úprava nahradila nařízení vlády č. 494/2001 Sb. Hlavním důvodem bylo zejména přizpůsobení českého systému sledování předpisům EU o statistice společenství v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a zavedení možnosti vést evidenci a toky informací v národním měřítku zajišťovat i elektronickou cestou.

Nařízení vlády je vydáno na základě ustanovení § 105 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů. Je nutno konstatovat, že zákoník práce nejen zmocňuje k vydání prováděcího předpisu, ale i stanoví základní obrysy systému evidence úrazů, které je nutno v prováděcím právním předpise respektovat.

V návaznosti na toto zákonné ustanovení nařízení vlády stanoví, že všechny úrazy, k nimž došlo v rámci pracovněprávního vztahu, se zapisují do knihy úrazů, přičemž tento prováděcí předpis obsahuje taxativní výčet údajů, které je nutno podchytit. Jde však o pouhou evidenci, která není nijak verifikována. Neuvádí se identifikace zapisující osoby, její podpis apod., přičemž tyto nedostatky návrh zpřesňuje.

Pracovní úraz je zaměstnavatel povinen ohlásit stanovenému okruhu orgánů a institucí, přičemž ohlášení nemá předepsanou formu. Tuto povinnost proto může zaměstnavatel splnit jakkoli – písemně, elektronicky, telefonicky, ústně atd. Praxe ukázala, že v některých případech harmonogram kroků zaměstnavatele neodpovídá potřebám praxe a je účelné situaci zaměstnavatelů racionálně zjednodušit.

Jestliže pracovní neschopnost překročila délku 3 kalendářních dnů nebo zaměstnanec na následky úrazu zemřel, je zaměstnavatel povinen vyhotovit záznam o úrazu a poslat jej subjektům stanoveným nařízením vlády. Mezi adresáty figurují oblastní inspektoráty práce, resp. obvodní báňské úřady, podle věcné příslušnosti (dále jen „OIP“), Policie ČR, pokud je podezření, že byl v souvislosti s úrazem spáchán trestný čin, a pojišťovny.

Záznam o smrtelném pracovním úrazu se odesílá, s ohledem na povahu věci, v krátké lhůtě, záznam o úrazu je zaměstnavatel povinen odeslat nejpozději do 5. dne měsíce následujícího poté, co k úrazu došlo.

Záznam o úrazu je klíčovým dokumentem o pracovním úrazu, neboť obsahuje nezbytné údaje o úrazem postiženém zaměstnanci, o zaměstnavateli, o úrazu včetně informací o jeho zdroji, příčině a úrazovém ději a o opatřeních, která byla přijata v zájmu zabezpečení bezpečnosti práce. Záznam o úrazu je podepisován všemi dotčenými osobami – zaměstnavatelem, svědky, zástupcem pro BOZP, resp. odborové organizace, a je-li to možné, úrazem postiženým zaměstnancem, kterému je navíc umožněno se k záznamu písemně vyjádřit. Z hlediska platné právní úpravy jde tedy o jediný ucelený písemný soubor informací o pracovním úrazu.

Skutečnost, že zaměstnavatel zasílá záznam o úrazu nejpozději do 5. dne měsíce následujícího, však v některých případech znemožňuje uvést v tomto termínu všechny podstatné skutečnosti. Týká se to například případů, kdy v této lhůtě pracovní neschopnost neskončila. Obdobná situace může nastat v případě smrtelného pracovního úrazu, neboť za smrtelný se považuje úraz, na jehož následky zaměstnanec do jednoho roku zemřel, nebo u případů, kdy se pracovní neschopnost v důsledku téhož pracovního úrazu opakuje apod.

Obdobná situace nastane, když se zaměstnavatel po odeslání záznamu o úrazu dozví o skutečnostech, které vedou ke změně v něm uvedených údajů, hospitalizace úrazem postiženého zaměstnance přesáhla 5 dnů či došlo ke změně v posouzení zdroje nebo příčiny úrazu, popř. k jiným novým skutečnostem.

Za jeden ze základních problémů vyplývajících z nařízení vlády je označována skutečnost, že se zavedením záznamu o úrazu – hlášení změn se zvýšila administrativní zátěž zaměstnavatelů popř. dalších zainteresovaných subjektů. Povinnost odesílat hlášení změn nebývá plněna a jako důvod se často uvádí vedle administrativní náročnosti i nesrozumitelnost jednotlivých kroků, které zejména malí a střední podnikatelé mají obtíže plnit.

Objevují se názory, že by s ohledem na faktický stav měl být záznam o úrazu – hlášení změn zrušen.

Je však třeba vzít v úvahu, že systém statistického sledování je součástí komplexu opatření k zajišťování bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Jde nejen o sběr statistických údajů pro vnitřní potřebu a potřeby Evropské unie. Statistického sledování lze účinně využít i k preventivnímu působení v souladu s evropskou politikou BOZP.

Jinou cestou, jak snížit administrativní náročnost, jsou návrhy zjednodušit ohlašování vzniku pracovních úrazů tím, že všechny kroky uvedené v § 4 – 9 nařízení vlády a směřující k postoupení důležitých informací o úrazu, mají zajišťovat OIP. Zaměstnavatelé, zejména malé a střední podniky, by proto ohlašovali, resp. záznam o úrazu včetně hlášení změn, zasílali pouze OIP a to by je postupovalo dál.

Tyto návrhy nejsou přijatelné z následujících důvodů.

V případě ohlašování pracovního úrazu je důležitým faktorem rychlost informace. Z tohoto hlediska by činnost OIP komplikovaly následující skutečnosti:

a) Pracovní úrazy se ohlašují Policii ČR, a to v případě smrtelného pracovního úrazu vždy, v ostatních případech tehdy, nasvědčují-li zjištěné skutečnosti tomu, že byl v souvislosti s pracovním úrazem spáchán trestný čin. OIP nedisponují trvalým dispečinkem jako Policie ČR. Tak například ohlášení smrtelného úrazu, k němuž došlo ve dnech pracovního volna, by bylo možno učinit až v nejbližší pracovní den, až pak se o věci dozví Policie ČR; neúnosnost tohoto postupu je zřejmá.

b) V případě potřeby doplnění či změny informací předaných OIP by mohlo vést k nejasnostem, kdo zaměstnavatele vyzve k součinnosti, zda OIP, Policie ČR nebo orgán státní báňské správy.

c) Předávání informací soukromoprávním subjektům [odborové organizace - § 4 odst. 1 písm. b) a § 4 odst. 2 písm. b), agentury práce či vysílající zaměstnavatelé - § 4 odst. 1 písm. e) a § 4 odst. 2 písm. e)] orgány inspekce práce není možné z povahy věci.

d) Obdobné postavení jako OIP mají orgány státní báňské správy, způsob posuzování pracovních úrazů je však do jisté míry odlišný. Vložení do systému státní báňské správy nového, nezainteresovaný subjekt, je problematické z hlediska ekonomie času.

Zabezpečování těchto úkolů OIP by si vyžádalo další náklady ze státního rozpočtu, neboť by je bylo nutno zabezpečit personálně, materiálně a podobně.

Závěrem nutno dodat, že z hlediska praxe jediným dalším subjektem, kterému kromě OIP, resp. orgánům státní báňské správy, zaměstnavatel informace postupuje, bude, s ohledem na změny, navržené v novelizaci, Policie ČR. Vzhledem k tomu, že jde o smrtelné pracovní úrazy nebo pracovní úrazy s podezřením na spáchání trestného činu, tedy o úrazy, kterých je ročně několik desítek, maximálně stovek z celkového počtu 45 tisíc pracovních úrazů ročně (rok 2011), je zřejmé, že tato činnost by četností svého výskytu neměla být administrativně mimořádně zatěžující.

Je zřejmé, že četnost pracovních úrazů u malých a středních zaměstnavatelů, u nichž se obtíže s hlášením změn projevují nejvíce, a u velkých podniků, je různá. Pokud však k pracovním úrazům u zaměstnavatele dochází často a jejich evidence jej zatěžuje, mělo by to zaměstnavatele motivovat ke změně postoje k této problematice. Údaje uvedené v pořizovaných záznamech o úrazu a v hlášeních změn lze účelně využít zejména při preventivní činnosti. Nejde jen o to, že se systematickou činností v oblasti prevence rizik mohou významně ušetřit náklady s pracovními úrazy spojené, ale lze tuto činnost považovat za morální povinnost zaměstnavatele vůči zaměstnancům.

Jak již bylo uvedeno, v průběhu aplikace nařízení vlády se ukázalo, že některé povinnosti zaměstnavatele byly stanoveny nevhodně, zejména ve vztahu k pojišťovnám. Zaměstnavatelé mají podle platné právní úpravy povinnost provádět úkony bez ohledu na to, zda je pojišťovny potřebují z hlediska likvidace pojistných událostí z titulu zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání. Stává se tak, že záznam o úrazu zašle zaměstnavatel ve lhůtě podle

nařízení vlády a zasílá jej znovu v okamžiku, kdy informace pojišťovna skutečně potřebuje pro likvidaci pojistné události a požádá o ně.

Povinnost zaslat pojišťovně záznam o úrazu do 5. dne měsíce následujícího se navrhuje zrušit a proces podřídít pravidlům spolupráce mezi pojišťovnou a zaměstnavatelem podle § 8 písm. c) vyhlášky č. 125/1993 Sb. To bude analogicky platit i v případě záznamu o úrazu – hlášení změn.

Na straně zaměstnavatelů vznikaly problémy s výkladem, resp. s pochopením některých pojmů. Jedním z nich je problém pojmu hospitalizace v souvislosti s hlášením změn a text nařízení vlády byl proto novelizován. Do části o záznamu o úrazu - hlášení změn byla vložena další skutečnost vyvolávající potřebu zpracovat hlášení změn – recidiva zdravotních obtíží v souvislosti s tímž úrazem.

Změn doznaly i oba formuláře, záznam o úrazu a záznam o úrazu – hlášení změn, neboť je bylo nutno aktualizovat (např. kvůli zavedení identifikátoru CZ – ISCO), přizpůsobit jejich obsah potřebám praxe, v případě hlášení změn připojit, na žádost zástupců odborů, podpisy zástupce zaměstnanců pro BOZP a zástupce odborové organizace na dokument a nezasílat jim jej pouze na vědomí, jak to předpokládá platné nařízení vlády atd. V neposlední řadě bylo nutno vyřešit požadavek vyplývající z nařízení Komise (EU) č. 349/2011 ze dne 11. dubna 2011 na zpřesnění evidence pracovních úrazů ve formuláři záznam o úrazu podle druhu zranění a zraněné části těla podle klasifikace ESAW tak, aby bylo vyhověno výše uvedenému nařízení.

1.4. Identifikace dotčených subjektů

Hlavním cílem této právní úpravy je vytvořit podmínky pro zpracování souboru statistických dat o pracovní úrazovosti. Tato statistická data shromažďují a zpracovávají zaměstnavatelé osob, které byly úrazem postiženy, a které jsou k nim v pracovněprávním vztahu. Jejich role je nezastupitelná, neboť odpovídají za bezpečnost práce na pracovišti, jsou obvykle úrazovému ději nejbližší a jsou jim známy rozhodné údaje.

Druhou skupinu dotčených subjektů tvoří inspekční orgány, přičemž jejich role je dále zpracovávat obdržené statistické údaje a podle povahy věci zjišťovat příčiny, zdroje a další okolnosti, za nichž k pracovnímu úrazu došlo. Těmito subjekty jsou OIP. Ve stanovených případech se na zjišťování okolností úrazu podílí Policie ČR.

Třetí skupinou dotčených jsou orgány státní správy, v daném případě Ministerstvo práce a sociálních věcí, resp. Ministerstvo průmyslu a obchodu a Český statistický úřad, které se podílí na zpracování komplexních statistických přehledů pracovní úrazovosti, jak pro informování orgánů Evropské unie, k čemuž se Česká republika zavázala, tak i k jejich využití v rámci České republiky.

Dotčenými osobami jsou nepochybně i zaměstnanci úrazem postižení, neboť právní úprava jejich postavení ve vztahu k zaměstnavateli rovněž upravuje.

1.5. Popis cílového stavu

Smyslem navrhované regulace je na základě více než tříletých zkušeností z praxe novelizovat právní úpravu evidence úrazů a upravit její text. Důvodem je například skutečnost, že se některá ustanovení ukázala být nadbytečnými, dále je nutné provést v některých případech aktualizaci, zpřesnit některé pojmy apod. Novelou budou odstraněny nejasnosti, které adresátům některých ustanovení komplikovaly práci s dokumenty, a vytvořeny podmínky pro zkvalitnění evidence a statistického sledování pracovních úrazů podle druhu zranění a zraněné části těla v souladu s klasifikací ESAW tak, aby bylo vyhověno požadavkům nařízení Komise (EU) č. 349/2011 ze dne 11. dubna 2011 stanoveným v článku 2 odst. 1 pro EUROSTAT.

1.6. Zhodnocení rizika

Dosavadní aplikace nařízení vlády ukázala, že existují ustanovení, která neplní očekávaný účel. Po úpravě tohoto právního předpisu volají zejména zaměstnavatelé a zaměstnanci.

V případě neřešení problémů, které aplikace přináší, by se nadále konzervoval stav, kdy zaměstnavatelé provádějí některé úkony zbytečně dvakrát, kdy bude, pro nepochopení účelu předpisu, nadále pokračovat jeho neuspokojivá implementace, popř. některá jeho ustanovení nebudou prováděna vůbec, dokumenty nebudou aktualizovány. Nebyla by také plněna povinnost v oblasti evidence pracovních úrazů ve vztahu k EUROSTATU podle požadavků nařízení Komise (EU) č. 349/2011 ze dne 11. dubna 2011 stanovených v článku 2 odst. 1.

Předkladatel v dohodě s dotčenými subjekty proto za adekvátní řešení považuje nařízení vlády novelizovat.

2. Návrh variant řešení

Varianta 1: „nulové opatření“:

Nepřijetí novely by znamenalo zachování stávajícího právního předpisu, který je v řadě případů potřeba novelizovat, např. proto, že došlo ke změnám používaných číselníků, aplikace není jednotná apod.

Varianta 2: Novelizovat nařízení vlády.

Varianta 3: Řešení cestou samoregulace.

Nad procesem samoregulace nelze uvažovat, neboť právní rámec je dán zákoníkem práce, předpisy EU a dalšími obecně závaznými právními předpisy, které vydání prováděcího nařízení vlády a vytvoření specifického režimu předpokládají.

3. Vyhodnocení nákladů a přínosů

3.1. Identifikace nákladů a přínosů

Náklady spojené s prováděním nařízení vlády jsou spojeny zejména s čerpáním pracovní doby příslušného zaměstnance k zápisu do knihy úrazů, k ohlášení pracovního úrazu a k vyplnění formuláře záznamu o úrazu a záznamu o úrazu – hlášení změn. Další náklady souvisí s poštovným, nákupy kancelářského papíru atd.

Ohlášení je možno provést jakoukoli formou – osobně, elektronicky, písemně, telefonicky apod. Při volbě telefonického nebo e-mailového spojení jde o dobu v řádu několika minut.

Knihy úrazů rovněž nemá předepsanou formu, stanoven je pouze obsah. V seznamu, který má obligatorní formu, figurují údaje, které musí zaměstnavatel stejně zjišťovat pro účely likvidace škod v rámci pojištění své odpovědnosti. Zápis do knihy úrazů rovněž není časově náročný, zejména je-li kniha vedena v elektronické podobě.

Záznam o úrazu a záznam o úrazu – hlášení změn lze zpracovat v listinné i elektronické podobě. Vzhledem k tomu, že lze vycházet z údajů v knize úrazů, nepůjde ani v tomto případě o časově náročnou práci, v hlášení změn pak zápis zabere krátký čas.

Pokud jde o odeslání, nařízení vlády připouští expedici v listinné podobě nebo elektronicky. Elektronická podoba je nejefektivnější, ne všichni zaměstnavatelé ji však využívají. Poštovné je všeobecně známo a převažovat budou případy expedice na 1 adresáta – OIP.

Přínosy nové právní úpravy spočívají ve zjednodušení režimu a tím i úspory zaměstnavatelů na mzdových nákladech, poštovném a podobně.

3.2. Náklady

Přijetí novelizace nařízení vlády nebude pro dotčené subjekty znamenat vznik nových povinností. Naopak, návrh novelizace je koncipován tak, že řada povinností zaměstnavatelům ubude.

Pokud jde o státní orgány, rozsah jejich povinností zůstane nedotčen a státní rozpočet ani jiné veřejné rozpočty nebudou dále zatíženy.

Náklady zaměstnancům v této souvislosti nevznikají.

Náklady vznikající zaměstnavatelům souvisí zejména se zpracováním záznamu o úrazu resp. záznamu o úrazu – hlášení změn. Ty lze charakterizovat takto:

Experimentálně bylo zjištěno, že doba potřebná k sepsání jednoho záznamu o úrazu se podle složitosti případu, zejména podle rozsahu podrobného popisu příčin a okolností, za nichž došlo k úrazu, pohybuje v rozmezí od 7 do 16 minut.

S ohledem na výši průměrného výdělku za 1 měsíc lze konstatovat, že mzdové náklady na zpracování jednoho záznamu o úrazu činí od 19,75 Kč do 45,12 Kč. Součástí nákladů jsou v případě listinného vyřízení 1, 85 Kč za 1 formulář, v případě dokumentu vydaného SEVT nebo 0,48 Kč na 3 listy kancelářského papíru při stažení dokumentu z internetu. Při elektronické komunikaci tyto náklady nevzniknou.

Návrh navíc předpokládá, že některé úkony nebude muset zaměstnavatel provádět, resp., že se zruší duplicity. Tím se sníží administrativní náročnost pro zaměstnavatele. Týká se to zejména vypuštění § 4 odst. 1 písm. f) nebo § 6 písm. e), § 7 písm. e) a § 8 odst. 3 písm. e), kde se odstraňuje duplicita.

Z toho lze usuzovat, že se náklady zaměstnavatelů s plněním povinností podle návrhu nezvýší.

3.3. Přínosy

Cílem nové právní úpravy je situaci v dané oblasti zlepšit a tedy tam, kde je to možné, zvýhodnit dotčené subjekty. Evidenci pracovních úrazů je nutno zachovat, neboť sledování jejich vývoje je nezbytné. Ukládají to navíc mezinárodní závazky.

Návrh však předpokládá, že některé úkony nebude muset zaměstnavatel provádět, resp., že se zruší duplicity. Tím se sníží administrativní náročnost pro zaměstnavatele. Týká se to zejména vypuštění § 4 odst. 1 písm. f) nebo § 6 písm. e), § 7 písm. e) a § 8 odst. 3 písm. e), kde se odstraňuje situace, kdy zaměstnavatel vykonává tentýž úkon dvakrát.

Návrh tedy přináší zvýhodnění pro zaměstnavatele, bude však přínosem i pro zaměstnance, neboťlepší jejich pozici v případných sporech, např. díky bodům 2 a 12 návrhu novely.

Záměrem návrhu je zlepšit a zefektivnit sběr dat o pracovní úrazovosti. To však bude přínosem i pro státní orgány, kterým odpadne povinnost dodatečně věci se zaměstnavateli vyjasňovat, žádat doplnění atd.

3.4. Vyhodnocení nákladů a přínosů variant

Varianta	Zvýhodněné subjekty	Znevýhodněné subjekty
Varianta 1	Nedostatky trpí všechny dotčené subjekty	Nedostatky trpí všechny dotčené subjekty
Varianta 2	Zaměstnavatelé,zaměstnanci, státní orgány	
Varianta 3	Zaměstnavatelé	Státní orgány zaměstnanci

Varianta 1 předpokládá zachovat stávající stav. Dotčené subjekty však považují novelizaci za nezbytnou, neboť právní předpis obsahuje ustanovení, která je účelné zlepšit.

Varianta 3 by, pokud by problematika statistického sledování pracovní úrazovosti nebyla právním předpisem upravena, umožnila zaměstnavatelům se touto otázkou vůbec nezabývat. Záznam o úrazu resp. záznam o úrazu – hlášení změn, však není jen podkladem pro sběr statistických údajů, ale umožňuje zaměstnavateli analyzovat příčiny, zdroje a další skutečnosti o úrazu, identifikovat pracoviště, kde k úrazům dochází častěji a v návaznosti na to přijmout opatření ke snížení rizik a omezení recidiv pracovních úrazů. Režim podle nařízení vlády tedy neplní jen funkci zjišťování statistických dat, ale i funkci preventivní.

K variantě 2 – novelizovat nařízení vlády - bylo přistoupeno proto, aby byla upravena ustanovení, která uspokojivě neplní svůj účel, a aby se úroveň sběru statistických dat zvýšila.

4. Návrh řešení

4.1. Stanovení pořadí variant a výběr nejvhodnějšího řešení

Za nejvhodnější variantu je nutno považovat tu, na níž se shodli zástupci sociálních partnerů, státní správy a odborné veřejnosti. Jde o variantu, která představuje aktivní vstup do problematiky s cílem řešit situaci, která není zcela vyhovující. Podkladem pro orientaci novelizace byly poznatky z praktického provádění nařízení vlády, tlumočené zástupci dotčených subjektů, což skýtá záruky, že novelizace je smysluplná.

Na druhé místo je třeba zařadit variantu 1, která přes jisté nedostatky zajišťuje zachování žádoucího režimu zahrnujícího sběr statistických dat, a tedy i plnění mezinárodních závazků ČR vůči EU, Mezinárodní organizaci práce apod.

Varianta 3 je zcela nevhodná, byla však uvedena v souvislosti s existujícími snahami o maximální snížení administrativní zátěže zaměstnavatelů.

5. Implementace doporučené varianty a vynucování

V implementaci a vynucování nedojde přijetím nové právní úpravy k zásadním změnám. Vynucení v nařízení vlády uložených povinností je zabezpečeno stanovením skutkových podstat přestupků a správních deliktů a na to navazujících sankcí v zákoně č. 251/2005 Sb., o inspekci práce, ve znění pozdějších předpisů.

6. Přezkum účinnosti regulace

Dodržování povinností uložených v nařízení vlády je předmětem kontrol inspekčních orgánů a projeví se zejména v jejich ročních souhrnných zprávách o výsledcích kontrolních akcí.

7. Konzultace a zdroje dat

Příprava návrhu novelizace proběhla v neformální konzultační skupině ustavené pro tento účel. Jejími členy byli zástupci zaměstnavatelů, zaměstnanců, některých státních orgánů (Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo obrany, Český báňský úřad, Ministerstvo průmyslu a obchodu, Státní úřad inspekce práce a Výzkumného ústavu bezpečnosti práce). Na skupině presentovaná stanoviska nepředjímal stanoviska subjektů, které byly zastupovány, a která budou zaujata v rámci připomínkového řízení. Jednání organizovalo MPSV. Konzultační skupina projednala všechny návrhy na změny nařízení vlády, předložený text zahrnuje většinu projednávaných otázek.

Data, z nichž se vycházelo, poskytl Výzkumný ústav bezpečnosti práce, skupina čerpala z oficiálních statistik.

8. Kontakt na zpracovatele RIA

JUDr. Pavel Dvořák, Ministerstvo práce a sociálních věcí, odbor služeb trhu práce,
Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha 2, tel. 221922618, e-mail: pavel.dvorak@mps.v.cz

B. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy se zákonem a předpisy EU a mezinárodními smlouvami

Navrhovaná novela nařízení vlády představuje jen dílčí zásah do provádění statistického sledování pracovních úrazů. Rámec právní úpravy zůstává zachován, v této souvislosti nutno zároveň konstatovat, že ustanovení § 105 zákoníku práce dosti konkrétně stanoví, jak má být daná problematika řešena v prováděcím předpise, k němuž toto ustanovení obsahuje i zmocnění. Navrhovaná novela je, tak jako novelizovaný předpis, v souladu s tímto ustanovením zákona, je v souladu i s relevantní právní úpravou v právu EU, v daném případě zejména se směrnicí Rady 89/391/EHS ze dne 12. června 1989 o zavedení opatření pro zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců při práci, nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1338/2008 ze dne 16. prosince 2008 o statistice Společenství v oblasti veřejného zdraví a bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, nařízením Komise (EU) č. 349/2011 ze dne 11. dubna 2011, kterým se provádí nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1338/2008 o statistice Společenství v oblasti veřejného zdraví při práci, pokud jde o statistiku pracovních úrazů, Evropskou statistikou pracovních úrazů (ESAW) a směrnicí Evropského parlamentu a rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů. Navrhovaná novela je i v souladu s mezinárodními smlouvami, zejména s Úmluvou č. 155, čl. 11, z roku 1982, zveřejněnou vyhláškou č. 20/1989 Sb., o Úmluvě o bezpečnosti a zdraví pracovníků a o pracovním prostředí, Úmluvou č. 164, čl. 14, z roku 1991, zveřejněnou ve Sbírce zákonů pod č. 445/1991 Sb., o přijetí Úmluvy o ochraně zdraví a lékařské péči pro námořníky a s Úmluvou č. 167, čl. 34, z roku 1991, zveřejněnou ve Sbírce zákonů pod č. 433/1991 Sb., o Úmluvě o bezpečnosti a ochraně zdraví ve stavebnictví.

C. Zhodnocení navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace

V době provádění nařízení vlády o statistickém sledování pracovních úrazů nebyla zaznamenána diskriminace, případy jiných neplnění povinností podle zákona a nařízení vlády jsou postihovány orgány inspekce práce podle zákona č. 251/2005 Sb., resp. ve stanovených případech Policií ČR.

D. Dopady návrhu ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Dokumenty používané při aplikaci systému evidence pracovních úrazů sice obsahují osobní údaje, nelze však postupovat jinak. Pro účely statistického sledování, problematiky odškodňování a postihování porušení zákona o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci, jak Policií ČR, tak i OIP, je to nezbytné. Nebyl zaznamenán případ, že by citlivé osobní údaje v souvislosti s evidencí pracovních úrazů unikly. Okruh adresátů těchto informací tvoří státní orgány a pojišťovny, které díky nim řeší na smluvní bázi pojistné události.

E. Vyhodnocení korupčních rizik

V souvislosti s evidencí pracovních úrazů nebyl zaznamenán případ korupce. Navrhovaná novela nevytváří situace, které by korupční rizika posílily.

F. Zhodnocení dopadů návrhu na rovnost pohlaví

Návrh nařízení vlády, kterým se mění nařízení vlády, nezakládá nerovnost mezi postavením žen a mužů.

II. Zvláštní část

K čl. I

K bodu 1

Podle § 105 odst. 2 zákoníku práce vede zaměstnavatel v knize úrazů evidenci o všech úrazech, i když jimi nebyla způsobena pracovní neschopnost nebo byla způsobena pracovní neschopnost nepřesahující 3 kalendářní dny. V evidenci o těchto úrazech se uvede druh zranění a zraněná část těla a označí se trojmístným číselným kódem klasifikace druhu zranění a dvoustupňovým číselným kódem klasifikace pro zraněnou část těla podle metodiky Evropské statistiky pracovních úrazů (ESAW) vycházející z nařízení Komise (EU) č. 349/2011, čl. 2 odst. 1 ze dne 11. dubna 2011.

K bodu 2

Podle § 105 odst. 2 zákoníku práce vede zaměstnavatel v knize úrazů evidenci o všech úrazech, i když jimi nebyla způsobena pracovní neschopnost nebo byla způsobena pracovní neschopnost nepřesahující 3 kalendářní dny. Druhým písemným dokumentem o pracovním úrazu je záznam o úrazu, v němž se zaznamenává úraz, jehož následkem je pracovní neschopnost delší než 3 kalendářní dny.

Z toho vyplývá, že u řady úrazů je zápis v knize úrazů jediným písemným dokumentem o tom, že k úrazu došlo a o dalších souvisejících skutečnostech. Pokud by došlo mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem ke sporu, týkajícímu se pracovního úrazu bez, nebo s velmi krátkou pracovní neschopností, je zápis v knize úrazů klíčovým důkazním prostředkem. Je proto nezbytné, aby mezi obligatorní náležitostí zápisu do knihy náležel i popis úrazového děje.

K bodu 3

Z důvodů uvedených v souvislosti s bodem 1 je dále nezbytné, aby byl tento zápis, pokud je ve formě kopie nebo výpisu vydáván úrazem postiženému zaměstnanci nebo pozůstalým, stvrzen podpisem oprávněné osoby.

K bodu 4

Nařízení vlády v § 4 odst. 1 písm. f) ukládá zaměstnavateli povinnost ohlásit pracovní úraz pojišťovně, u které je úrazem postižený zaměstnanec pojištěn. Ustanovení je považováno za nadbytečné a administrativně zatěžující zaměstnavatele. Tento názor zastávají zaměstnavatelé, zástupci zaměstnanců i Svaz zdravotních pojišťoven, neboť pojišťovny tuto informaci nepotřebují. Pro ohlašování pracovních úrazů není stanovena forma, splnění této povinnosti ve vztahu k pojišťovně např. ústní formou, je neprůkazné. Sankcí podle zákona č. 251/2005 Sb., o inspekci práce, proto inspekce práce postihuje jen ty zaměstnavatele, kteří úraz nenahlásí příslušnému oblastnímu inspektorátu práce, o čemž evidence existuje. Navrhuje se proto toto ustanovení vypustit.

K bodu 5

Ustanovení § 6 písm. e) ukládá zaměstnavateli povinnost zasílat jednou měsíčně záznamy o úrazu organizační jednotce pojišťovny, u které je pojištěn pro případ své odpovědnosti za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání. V době do pátého dne měsíce následujícího po úrazu však pojišťovna tyto informace nepotřebuje a požaduje je proto znovu v souvislosti s likvidací pojistné události podle § 8 vyhlášky č. 125/1993 Sb. S cílem snížit administrativní zátěž zaměstnavatelů se navrhuje toto ustanovení vypustit s tím, že věc bude řešena tak, jak je uvedeno v bodě 7 návrhu.

K bodu 6

Z důvodů uvedených v odůvodnění k bodu 4 se i v § 7 navrhuje vypustit písm. e), kde je uvedena povinnost zaměstnavatele zaslat do 5 dnů organizační jednotce jeho pojišťovny záznam o smrtelném pracovním úrazu.

K bodu 7

Vložením nového § 7a je řešena povinnost zaměstnavatele v rámci součinnosti podle § 8 písm. c) vyhlášky č. 125/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů, zaslat pojišťovně, u které je pojištěn, pro účely likvidace pojistných událostí z důvodu zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání, ucelenou informaci o úrazu, obsaženou v záznamu o úrazu, kdy si ji pojišťovna vyžádá. V návaznosti na bod 4 návrhu se tak odstraní duplicitní zasílání tohoto dokumentu zaměstnavatelem.

K bodu 8

Návrh novely reaguje na skutečnost, že zaměstnavatelé mívají pochybnosti, jak vyložit ustanovení § 8 odst. 2 písm. a) stanovící, že se v záznamu o úrazu – hlášení změn uvede hospitalizace postiženého, přesáhla-li 5 dnů. Vznikají dohady, zda se do 5 dnů započítá i ambulantní ošetření v nemocnici, zda se dny opakujícího se pobytu v nemocnici sčítají apod. Návrh proto obsahuje zpřesnění spočívající v tom, že se dokument zpracuje tehdy, jestliže hospitalizace přesáhla 5 po sobě jdoucích dnů a byla ukončena po odeslání záznamu o úrazu.

K bodu 9

Jedná se o legislativně technickou úpravu související s bodem 10, kdy se do § 8 odst. 2 doplnilo nové písmeno e).

K bodu 10

Nařízení vlády výslovně nepamatuje na případ, kdy v důsledku jednoho pracovního úrazu vznikne další pracovní neschopnost. Vzhledem k tomu, že tento údaj je nezbytný pro sledování pracovní neschopnosti komplexně, a tato skutečnost zaměstnavateli takto

chápana není, navrhuje se do § 8 odst. 2 vložit nové písmeno e), které tento nedostatek odstraní.

K bodu 11

Návrh je analogií úpravy uvedené v bodě 5.

K bodu 12

Ustanovení § 8 odst. 4 ukládá zaměstnavateli zaslat záznam o úrazu – hlášení změn rovněž odborové organizaci a zástupci zaměstnanců pro oblast BOZP. Vzhledem k tomu, že tento postup neumožňuje zástupcům zaměstnanců se ke skutečnostem uvedeným v dokumentu vyjádřit, navrhuje se toto ustanovení vypustit a ve formuláři zavést nové pole, do něhož se, jak je uvedeno v bodě 13, zástupci zaměstnanců podepíší.

Nový odstavec 4 je ustanovením analogickým návrhu obsaženému v bodě 6.

K bodu 13

Nový odstavec 5 navazuje na ustanovení § 105 odst. 3 zákoníku práce a § 5 odst. 2 nařízení vlády, podle nichž jedno vyhotovení záznamu o úrazu předá zaměstnavatel úrazem postiženému zaměstnanci resp. pozůstalým. Navrhuje se, aby zaměstnavatel měl analogickou povinnost a předal oprávněným osobám i záznam o úrazu – hlášení změn, avšak pouze v uvedených případech. Jde o situace, kdy došlo ke změně posouzení zdroje nebo příčiny úrazu, povahy úrazu, popř. k jiným skutečnostem, majícím vliv na zpracování a obsah záznamu o úrazu – hlášení změn v důsledku toho, že tyto změny byly zjištěny až po odeslání záznamu o úrazu. S ohledem na důležitost těchto údajů, které mohou následně ovlivnit situaci zaměstnance, je účelné, aby tento doklad měl úrazem postižený zaměstnanec rovněž k dispozici.

Dosavadní odstavec 5 se označuje jako odstavec 6.

K bodu 14

V přílohách č. 1 a 2 k nařízení vlády byly provedeny některé změny. Vzhledem k tomu, že formuláře záznamu o úrazu a záznamu o úrazu – hlášení změn, které jsou v přílohách uvedeny, jsou vzorem pro jejich vyhotovení v písemné formě, resp. jsou používány i v elektronické podobě, navrhuje se vydat oba formuláře v upraveném znění nově.

Záznam o úrazu

Legendy polí A. 2 a B. 2 se navrhuje upravit tak, aby bylo zřejmé, který údaj do nich uvést. Vznikají totiž pochybnosti, co do formuláře zapsat, jestliže např. úraz utrpěl kuchař závodní kuchyně průmyslového podniku. Slova „hlavní činnost“ by měla pochybnosti odstranit s tím, že specifikum pracovní pozice se projeví v poli C. 5.

S cílem umožnit kontakt mezi OIP, které případ vyšetřují, a postiženým, se navrhuje uvést v záznamu o úrazu i adresu pro doručování. Zjednoduší se tak i povinnosti zaměstnavatele,

prostřednictvím kterého je nutno kontakt navázat, a inspekci práce bude umožněno spojit se se zaměstnancem přímo.

V poli C. 4 se nahradí již nepoužívaný číselník KZAM klasifikací zaměstnání (CZ ISCO) v novelizované podobě (sdělení ČSÚ č. 185/2012 Sb., o aktualizaci Klasifikace zaměstnání).

V poli C. 7 se navrhuje vypustit poslední charakteristiku vztahu zaměstnavatele a zaměstnance, neboť ji lze subsumovat pod předcházející 3 možnosti.

V poli D. 3 vyplní zaměstnavatel údaj o druhu zranění, v poli D. 4 pak o zranění části těla. Formulář ponechává na zaměstnavateli, aby podle vlastních znalostí a schopností pole vyplnil.

Považuje se za nutné zpřesnit evidenci úrazů podle druhu zranění resp. zraněné části těla, neboť pro účely odpovědnosti zaměstnavatele, resp. odškodnění poškození zdraví pracovním úrazem nelze z dostupných statistických údajů zjistit nejčastější typy resp. druhy úrazových zranění.

Nařízení Komise (EU) č. 349/2011 ze dne 11. dubna 2011 v článku 2 odst. 1 stanoví seznam proměnných, které mají být v souvislosti s pracovními úrazy podávány Komisi (Eurostatu). V seznamu figurují i druh zranění a zraněná část těla, přičemž v případě zranění se uvede trojciferná verze klasifikace Evropské statistiky pracovních úrazů (ESAW) pro „druh zranění“ a v případě zraněné části těla dvouciferná verze klasifikace pro „zraněnou část těla“ podle metodiky ESAW. Obě klasifikace jsou uvedeny v příloze č. 3.

Klasifikace druhu zranění a zraněných částí těla podle metodiky ESAW jsou určeny pro účely vedení evropské statistiky pracovních úrazů. Je tedy jednotícím nástrojem v rámci EU, což svědčí pro její akceptaci.

Obě klasifikace budou v záznamu o úrazu jak v papírové verzi jako Příloha č. 3 k nařízení vlády č. 201/2010 Sb., tak v elektronické verzi, kde kliknutím na daná pole bude možno relevantní údaj zvolit.

Další změny jsou technické resp. formulační povahy.

Záznam o úrazu – hlášení změn

Kromě technických úprav, např. doplnění slova „příjmení“ za slovo „jméno“, se v návaznosti na bod 12 návrhu do podpisové části doplní pole se jmény, podpisy a daty podepsání zástupce zaměstnanců pro BOZP a zástupce odborové organizace.

K bodu 15

Nově byla vložena příloha č. 3 k nařízení vlády, která umožní evidovat v záznamu o úrazu v poli D. 3 údaj o druhu zranění a v poli D. 4 údaj o zraněné části těla podle metodiky Evropské statistiky pracovních úrazů (ESAW) Nařízení Komise (EU) č. 349/2011 ze dne 11. dubna 2011.

K článku II

Vzhledem k tomu, že je účelné, aby statistická sledování byla měněna vždy k celému kalendářnímu roku, je třeba, aby novela nařízení vlády nabyla účinnosti prvním dnem kalendářního roku, to je 1. ledna 2015.